

ARTYKUŁY

System dozoru elektronicznego w prawie karnym wykonawczym Rzeczypospolitej Polskiej

DOI: 10.53024/6.4.56.2024

PATRYCJA STEPEK*

Streszczenie

Przedmiotem niniejszej pracy jest problematyka coraz częściej wykorzystywanej w polskim prawie karnym wykonawczym instytucji, czyli dozoru elektronicznego. Jest to instytucja dobra zarówno dla polskiego systemu więziennictwa, ponieważ znacznie wpływa na zmniejszenie zaludnienia zakładów karnych, a z drugiej strony także dla skazanych, ponieważ dzięki SDE mogą oni odbywać karę na wolności nie tracąc kontaktów z rodziną. Praca omawia historię instytucji, uregulowania prawne, statystyki, a także najważniejsze wady oraz zalety systemu dozoru elektronicznego.

Słowa kluczowe: SDE, system dozoru elektronicznego, dozór elektroniczny, podmiot dozorujący, centrala monitorowania

WSTĘP

Polski system prawny wyróżnia szereg kar izolacyjnych oraz nieizolacyjnych. Niewątpliwie do najcięższych z nich możemy zaliczyć najpoważniejszą z kar izolacyjnych, czyli karę pozbawienia wolności, polegającą na zamknięciu skazanego w specjalnie przygotowanym do tego zakładzie.

Kara pozbawienia wolności ma nie tylko wiele plusów (odizolowanie sprawców najcięższych przestępstw od społeczeństwa), ale ma także minusy (utrudnienie powrotu do funkcjonowania na wolności, narażenie na demoralizację).

---

* Patrycja Stepek, magister prawa, aplikantka aplikacji prokuratorskiej, ORCID: 0009-0009-0317-8377.

W zakładach karnych na całym świecie kary odbywają zarówno skazani na wieloletnie oraz dożywotnie kary, ale także osoby osadzone na zaledwie kilka miesięcy. Niezbędnym wydaje się oddzielenie jednych od drugich, dlatego też w polskim prawie karnym wykonawczym zastosowanie znalazła instytucja dozoru elektronicznego.

HISTORIA

W latach 60. XX wieku w wielu zakładach karnych na świecie służby musiały zmierzyć się z podobnym problemem, a mianowicie z przeludnieniem tych zakładów¹. Przez kilka lat poszukiwano sposobów na poradzenie sobie z tą sytuacją.

Pod koniec lat 60. ubiegłego wieku Ralph Schwitzgebel zaproponował wykorzystanie monitoringu elektronicznego do kontroli skazanych². Pomysł ten, kilka lat później został wprowadzony w życie w stanie Nowy Meksyk³.

Po sukcesie omawianej instytucji w Stanach Zjednoczonych oraz w związku z wydaniem przez Organizację Narodów Zjednoczonych Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego 45/100, zaczęły wprowadzać ją także kraje europejskie – w 1999 r. Wielka Brytania, Holandia, Szwecja oraz Szwajcaria, a trzy lata później Francja i Portugalia.

Możliwość wykorzystania monitoringu elektronicznego do kontrolowania skazanych zaczęła cieszyć się popularnością także w Polsce. Koncepcję domowego aresztu zaprezentował najpierw Jerzy Jasiński, a następnie Stanisław Waltoś⁴.

Proces ustawodawczy obejmujący wprowadzenie do polskiego systemu prawnego dozoru elektronicznego był niezmiernie burzliwy i rozciągnięty w czasie. Jako pierwszy, w 2005 r. do Sejmu został wniesiony, niewprowadzony jednak w życie projekt poselski, który miał wprowadzić SDE przez nowelizację kodeksu karnego wykonawczego⁵. Kolejny, bardzo podobny do poprzedniego projekt wpłynął do Marszałka Sejmu w tym samym roku, jednak został on wycofany dwa lata później.

W Sejmie V kadencji kontynuowano próby wprowadzenia w życie instytucji systemu dozoru elektronicznego – do Marszałka wpłynęły aż dwa projekty⁶. Pierwszy z nich był projektem poselskim podobnym do tego złożonego w 2005 r. (miał on wprowadzić w życie SDE przez nowelizację kodeksu karnego

---

¹ Z. Nowacki, *Zastosowanie penitencjarne systemu dozoru elektronicznego w ocenie skazanych*, „Humanistyczne Zeszyty Naukowe – Prawa Człowieka” 2017, nr 1(20), s. 148.

² K. Daniel, *System dozoru elektronicznego w Polsce – praktyka stosowania*, „Security, Economy & Law” 2019, nr 1, s. 19.

³ K. Fila, *Środek zapobiegawczy w postaci dozoru elektronicznego jako postulat de lege ferenda*, „Palestra” 2018, nr 10.

⁴ K. Mamak, *Dozór elektroniczny – rozważania na tle kary pozbawienia wolności, kary ograniczenia wolności oraz przestępstwa samo uwolnienia (art. 242 § 1 k.k.)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, z. 3, s. 8.

⁵ A. Ważny, *Praktyczne aspekty ustawy o dozorcze elektronicznym*, „Prawo w działaniu. Sprawy karne” 2011, nr 9, s. 145.

⁶ *Ibidem*.

wykonawczego), oraz drugi, rządowy projekt ustawy o systemie dozoru elektronicznego, który został następnie uchwalony.

1 sierpnia 2009 r. w życie weszła ustawa o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego⁷. Początkowo nowa ustawa obowiązywała tylko na ograniczonym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ale zakres jej obowiązywania był następnie rozszerzany o kolejne apelacje⁸.

Powodów, dla których dozór elektroniczny wprowadzono w formie ustawy, a nie nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego było kilka, jednak do najważniejszych należy zaliczyć wprowadzenie go na próbę (ustawa miała obowiązywać tylko przez 5 lat) oraz fakt, że była to instytucja całkowicie nowa i obawiano się potrzeby ciągłego jej nowelizowania (zdecydowanie łatwiej jest nowelizować ustawę niż kodeks)⁹.

Wspomniana ustawa regulowała nie tylko warunki oraz tryb odbywania kary, kontrolę oraz nadzór nad jej wykonaniem czy tryb orzekania o udzieleniu zwolnienia, ale przede wszystkim definicję dozoru elektronicznego, który polegać miał na: „kontrolowaniu zachowania skazanego przebywającego poza zakładem karnym przy użyciu aparatury monitorującej, czyli urządzeń elektronicznych oraz instalacji i systemów, które zawierają służące do tej kontroli podzespoły elektryczne lub elektroniczne”¹⁰.

Zgodnie z ustawą, SDE miało być początkowo stosowane tylko i wyłącznie do wykonywania kar pozbawienia wolności. Uregulowanie to zostało zmienione już dwa lata później, w związku z odbywającym się w Polsce i w Ukrainie turniejem piłkarskim UEFA EURO 2012. Ustawodawca wprowadził wtedy możliwość korzystania z systemu dozoru elektronicznego do kontroli miejsca pobytu osób, w stosunku do których orzeczono zakaz wstępu na imprezy masowe.

Omawiana ustawa obowiązywała do 2015 r., kiedy to instytucja systemu dozoru elektronicznego została włączona do kodeksu karnego wykonawczego. Wraz z tą czynnością wyłączona została możliwość odbywania w SDE kar pozbawienia wolności.

Wyłączenie z zakresu zastosowania systemu dozoru elektronicznego kar, dla których instytucja ta została stworzona, spowodowało znaczny spadek zainteresowania nią. W związku z tym już rok później przywrócono do dozoru

---

⁷ M. Wilczyński, *Wymiar resocjalizacyjny systemu dozoru elektronicznego jako alternatywy dla kary pozbawienia wolności*, „Horyzonty Polityki” 2021, vol. 12, nr 38, s. 150.

⁸ M. Wilczyński, *op. cit.*, s. 150.

⁹ K. Mrozek, K. Sitnik, *Przesłanki wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2011, nr 4, s. 3-4.

¹⁰ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz.U. Nr 191, poz. 1366).

elektronicznego karę pozbawienia wolności i od tego czasu omawiana instytucja, z drobnymi zmianami, funkcjonuje do dzisiaj¹¹.

POJĘCIE DOZORU ELEKTRONICZNEGO

Wprowadzając czytelników w omawianą problematykę rozpocząć należy od odmówienia dwóch pojęć, jakimi są system dozoru elektronicznego oraz dozór elektroniczny. System dozoru elektronicznego „jest to ogół metod postępowania i środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego”, natomiast dozór elektroniczny to „kontrola zachowania skazanego przy użyciu środków technicznych”¹².

Pierwsze z omówionych powyżej pojęć należy więc rozumieć jako urządzenie techniczne, którego celem jest obserwacja skazanych, natomiast drugie jako monitoring, który służy do obserwacji skazanych.

Przez system dozoru elektronicznego kontrolować możemy:

- „przebywanie przez skazanego w określonych dniach tygodnia i godzinach we wskazanym przez sąd albo komisję penitencjarną miejscu (dozór stacjonarny);
- bieżące miejsce pobytu skazanego, niezależnie od tego, gdzie skazany przebywa (dozór mobilny);
- zachowywanie przez skazanego określonej minimalnej odległości od osoby wskazanej przez sąd (dozór zbliżeniowy)”¹³.

System dozoru elektronicznego został stworzony przede wszystkim w celu kontroli zachowania skazanego. Kontrola taka, sprawowana „na wolności” pozwala skazanemu cały czas funkcjonować w społeczeństwie, co sprzyja szybszej jego resocjalizacji. Sytuacja ta pozwala także uniknąć zaburzania procesu resocjalizacji mechanizmami funkcjonującymi w zakładzie karnym.

Celem SDE jest również ochrona skazanego przed stygmatyzacją. W społeczeństwie można się spotkać z opiniami, że ponieważ więźniowie są ludźmi gorszymi więc wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego pozwala ich uchronić od przypięcia im łatki „złych ludzi”.

Taka forma odbywania kary jest dobra również dla samego skazanego, albowiem chroni go przed negatywnymi skutkami osadzenia w zakładzie karnym, takimi jak: wykluczenie ze społeczeństwa, rozpad więzi rodzinnych, utrata pracy zarobkowej czy konieczność zrezygnowania z podejmowanej edukacji.

---

¹¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557); dalej: k.k.w.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*.

PRAWA I OBOWIĄZKI SKAZANYCH ODBYWAJĄCYCH KARĘ W SYSTEMIE DOZORU ELEKTRONICZNEGO

Prawa i obowiązki osób wykonujących karę w systemie dozoru elektronicznego zostały wprost uregulowane wprost w rozdziale VIIa kodeksu karnego wykonawczego¹⁴.

Pierwszym obowiązkiem nałożonym na skazanego jest obowiązek zgłaszania się w wyznaczonym terminie oraz określonym w postanowieniu sądu sposobie, podmiotowi dozoru gotowości do instalacji środków technicznych¹⁵.

Zgłoszenie gotowości w doktrynie traktowane jest jako oświadczenie woli, które może być złożone w każdej prawnie dozwolonej formie (pisemnej lub ustnej)¹⁶. Brak dokonania zgłoszenia skutkuje poinformowaniem sądu oraz kuratora zawodowego o tym fakcie przez podmiot dozoru, co w konsekwencji spowoduje uchylenie zezwolenia na wykonanie kary w systemie dozoru elektronicznego¹⁷.

Kolejna grupa obowiązków została uregulowana w art. 43n k.k.w., zgodnie z którym o wszelkich innych obowiązkach skazanego musi poinformować go kurator sądowy¹⁸. Do obowiązków tych zaliczamy:

- obowiązek ciągłego noszenia nadajnika,
- obowiązek ochrony środków technicznych przed uszkodzeniem (ograniczeniem właściwości użytkowych), utratą (utrata władztwa nad nimi), uczynieniem ich niezdatnymi do użytku (uniemożliwienie wykorzystania ich zgodnie z ich przeznaczeniem) oraz zniszczeniem (całkowitą deformacją lub dematerializacją),
- obowiązek każdorazowego udostępniania podmiotowi dozoru na jego wezwanie powierzonych skazanemu środków technicznych, w celu, np. ich wymiany czy naprawy,
- obowiązek udzielanie określonym w przepisach podmiotom (prezesowi sądu, upoważnionemu sędziemu, podmiotowi prowadzącemu centralę monitorowania, podmiotowi dozoru oraz kuratorowi zawodowemu) wszelkich informacji dotyczących odbywania kary¹⁹.

Poza obowiązkami nałożonymi na wszystkich skazanych wykonujących karę w SDE kodeks karny wykonawczy nakłada dodatkowe obowiązki na skazanych wykonujących karę w dozorcze stacjonarnym. Zaliczamy do nich, np.: obowiązek

---

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ B. Bachurska, *Obowiązki skazanego, wobec którego wykonywany jest dozór elektroniczny*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza” 2020, z. 112, s. 58-59.

¹⁷ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

pozostawania we wskazanym miejscu, obowiązku odbierania połączeń czy obowiązków umożliwienia kuratorowi wejścia do pomieszczenia²⁰.

Kodeks karny wykonawczy wprowadza także szereg obowiązków w stosunku do osób wykonujących karę w dozorcze mobilnym oraz zbliżeniowym. Zaliczamy do nich między innymi: obowiązek odbierania połączeń czy składania wymaganych wyjaśnień²¹.

Dodatkowo właściwy sąd penitencjarny może z własnej inicjatywy lub też na wniosek kuratora lub prokuratora nałożyć na skazanego obowiązki, które zostały określone w art. 77 k.k.²².

Skazany, odbywający karę w systemie dozoru elektronicznego ma także, określone w art. 43a k.k.w., uprawnienie, którym jest prawo oddalania się z miejsca jego stałego pobytu na maksymalny okres 12 godzin dziennie. Omawiany okres regulowany jest w każdej indywidualnej sprawie w postaci sporządzanego przez sąd harmonogramu, w którym określone są przedziały czasowe w poszczególnych dniach tygodnia, w których skazany może opuścić miejsce swojego pobytu.

PRZESŁANKI STOSOWANIA DOZORU ELEKTRONICZNEGO

System dozoru elektronicznego może być zastosowany tylko i wyłącznie w sytuacji, gdy wszystkie uregulowane w kodeksie karnym wykonawczym przesłanki zostaną przez skazanego spełnione.

Przed wszystkim, aby móc wykonywać karę w SDE, musi ona być odpowiedniej długości. Na przestrzeni lat długość ta ulegała znacznym przemianom – obecnie w systemie dozoru elektronicznego można wykonywać kary pozbawienia wolności orzeczone w wymiarze maksymalnie 1 roku i 6 miesięcy, przy czym dodatkowo nie mogą zachodzić warunki, które zostały przewidziane w art. art. 64 § 2 k.k.

Karę w dozorcze elektronicznym może wykonywać nie tylko skazany za jedno przestępstwo, ale także skazani za większą liczbę przestępstw bądź osoby, które mają do odbycia kilka kar (jednak ich wymiar nie może przekraczać 1 roku i 6 miesięcy)²³. Co niezmiernie ważne, zgodnie z postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11.12.2018 r., AKzw 973/18, systemem dozoru elektronicznego powinny być objęte wszystkie kary, które zostały nałożone na skazanego, i które uprawomocniły się do chwili wydania orzeczenie w przedmiocie zastosowania dozoru elektronicznego²⁴.

---

²⁰ *Ibidem.*

²¹ *Ibidem.*

²² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553); dalej: k.k.

²³ S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2020, Legalis, art. 43la.

²⁴ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11.12.2018 r., II AKzw 972/18.

Kolejną przesłanką, którą skazany musi spełnić jest obowiązek posiadania przez niego miejsca stałego pobytu. Co prawda skazany jest obowiązany posiadać lokal, w którym będzie odbywał swoją karę, jednak lokal ten nie musi być jego własnością²⁵.

Niezbędne do udzielenia skazanemu zgody na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego jest również wyrażenie zgody przez pozostałe pełnoletnie osoby, wspólnie z nim zamieszkujące, na wykonywanie przez niego takiej kary w ich wspólnym mieszkaniu. Sąd może jednak udzielić skazanemu zezwolenia na odbywanie kary w SDE, pomimo braku takiej zgody. Jest to możliwe w sytuacji, kiedy wykonywanie przez skazanego nałożonej kary nie będzie wiązało się dla osób współzamieszkujących ze szczególnymi trudnościami lub nie będzie znacznie naruszało ich prywatności²⁶.

Ostatnim warunkiem jest brak przeszkód natury technicznej, które mogłyby zakłócać działanie aparatury monitorującej, dlatego, aby uniknąć takich sytuacji, przed wyrażeniem zgody na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego, podmiot dozoru jest obowiązany na żądanie sądu doręczyć informację o takich warunkach²⁷.

Właściwe warunki techniczne niezbędne są do odpowiedniego funkcjonowania systemu, jak wskazują w doktrynie D. Zając i K. Mamak, wyróżnić można trzy etapy funkcjonowania systemu²⁸. W pierwszym etapie, dozór działa prawidłowo, a wszystkie orzeczone w nim kary mogą zostać wykonane, w etapie drugim, pojawiają się problemy z wykonywaniem kar orzeczonych w systemie dozoru elektronicznego, z uwagi na problemy techniczne z systemem, natomiast w etapie trzecim problemy techniczne są tak duże, że żadna z orzeczonych kar nie mogłaby być wykonana (w takim przypadku następuje początkowo odroczenie, a następnie zmiana bądź uchylenie postanowienia)²⁹.

Zgoda może być udzielona zarówno osobie, która nie zaczęła wykonywać jeszcze kary, jeżeli: przemawiają za tym względy bezpieczeństwa, stopień demoralizacji, a także inne okoliczności oraz osobie, skazanemu, który znajduje się już w zakładzie karnym, jeżeli za wyrażeniem takiej zgody przemawia jego dotychczasowe zachowanie³⁰.

---

²⁵ J. Lachowski (red.), *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis, art. 43la.

²⁶ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ A. Kwieciński, *Wybrane zagadnienia związane z rozpoczęciem dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red.), Wrocław 2021, s. 46.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

TYPY DOZORU

Wyróżnić możemy trzy typy dozoru elektronicznego. Pierwszym, jest dozór stacjonarny, który może być stosowany w stosunku do skazanych, na których nałożona została kara pozbawienia wolności w wymiarze maksymalnie 1 roku i 6 miesięcy³¹. Do głównych cech tego typu dozoru zaliczyć możemy przede wszystkim sprawdzanie czy skazany przebywa w miejscu swojego zamieszkania (tym, które zostało określone w orzeczeniu sądu), w oznaczonym przez sąd terminie.

Drugim, jest dozór mobilny (stosowany jest on do środków zabezpieczających oraz środków karnych), w tym typie dozoru nie kontroluje się tego, czy skazany przebywa w umówionym miejscu, ale to, w którym dokładnie miejscu w danej chwili się znajduje³².

Trzecim, a zarazem ostatnim typem dozoru elektronicznego, jest dozór zbliżeniowy (stosowany do środków zabezpieczających oraz środków karnych). Ten typ dozoru nie monitoruje miejsca przebywania skazanego, a jedynie zachowywanie przez niego odpowiedniej odległości od osoby pokrzywdzonej.

W przypadku dozoru zbliżeniowego często pojawia się problem tak zwanego nieświadomego zbliżenia. Problem ten został uregulowany na poziomie doktryny – jeżeli osoba skazana była w danym miejscu pierwsza, to może dokończyć czynność i niezwłocznie opuścić to miejsce, natomiast jeśli pierwszy był pokrzywdzony, to obowiązkiem skazanego jest wyjście i niezwłoczne oddalenie się na wskazaną przez sąd odległość³³.

ORGANY WŁAŚCIWE DO WYRAŻENIA ZGODY NA ODBYCIE KARY W SYSTEMIE DOZORU ELEKTRONICZNEGO

Sąd, w którego okręgu przebywa skazany jest organem właściwym do wyrażenia zgody na odbycie przez niego kary w SDE. Postępowanie zainicjować może wniosek skazanego, jego obrońcy, sądowego kuratora zawodowego, prokuratora, a także dyrektora zakładu karnego, w którym przebywa skazany – na wydanie zgody sąd ma 30 dni³⁴. Natomiast sąd, w którego okręgu kara jest wykonywana jest sądem właściwym w sprawach związanych z wykonywaniem tej kary³⁵.

Przed wydaniem postanowienia w tym zakresie sąd obowiązany jest wysłuchać skazanego, jego obrońcy, sądowego kuratora zawodowego, jeśli to on złożył

---

³¹ *Ibidem.*

³² *Ibidem.*

³³ M. Wilczyński, *op. cit.*, s. 158.

³⁴ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

³⁵ *Ibidem.*

wniosek o wykonywanie przez skazanego kary w systemie dozoru elektronicznego oraz, w przypadkach określonych w art. 42 k.k.w., przedstawiciela skazanego³⁶.

Sąd, po rozpoznaniu sprawy, wydaje stosowne postanowienie, w którym określić musi: miejsce, czas, sposób wykonania oraz rodzaj nakładanych na skazanego obowiązków, rodzaj środków technicznych, które mają być wykorzystane, a także sposób oraz termin zgłoszenia przez skazanego podmiotowi dozoru gotowości do zainstalowania aparatury monitorującej.

Ewentualne zażalenie na postanowienie w przedmiocie odmowy bądź też wyrażenia zgody na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego przysługuje skazanemu oraz jego obrońcy, prokuratorowi, dyrektorowi zakładu karnego oraz sądowemu kuratorowi zawodowemu (w sytuacji, gdy złożyli wniosek o zastosowanie dozoru elektronicznego) – przedmiotowe zażalenie sąd rozpatruje w terminie siedmiu dni³⁷.

ZEZWOLENIE NA CZASOWE OPUSZCZENIE MIEJSCA WYKONYWANIA DOZORU

Zezwolenie na czasowe opuszczenie miejsca wykonywania dozoru jest jedną z możliwych przerw w odbywaniu kary, które zostały uregulowane w kodeksie karnym wykonawczym.

Organem właściwym do udzielenia omawianego zezwolenia jest sądowy kurator zawodowy, który może zezwolić skazanemu na opuszczenie miejsca wykonywania dozoru stacjonarnego na maksymalnie siedem następujących po sobie dni³⁸.

Sądowy kurator zawodowy jest uprawniony do wyrażenia omawianej zgody w szczególnie uzasadnionych dla skazanego przypadkach, które zasługują na szczególne uwzględnienie ze względów osobistych, zdrowotnych lub rodzinnych³⁹.

Kurator, przy udzielaniu zgody na czasowe opuszczenie miejsca wykonywania dozoru, może zastrzec obowiązek jego opuszczenia w asyście osoby godnej zaufania lub osoby najbliższej, którymi zgodnie z kodeksem karnym są: „małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”⁴⁰.

Omawiana decyzja kuratora nie stanowi przerwy w odbywaniu kary w rozumieniu art. 43q k.k.w., jest to jedynie czasowe opuszczenie miejsca jego wykonywania,

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ K. Dąbkiewicz, [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, LEX/el. 2020, art. 43(m), art. 43(n), <https://sip.lex.pl/#/commentary/587835221/632661/dabkiewicz-krzysztof-kodeks-karny-wykonawczy-komentarz?cm=URELATIONS> [dostęp: 22.01.2024 r.]

⁴⁰ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

a więc w takim przypadku nie dochodzi do deinstalacji wszelkiej aparatury monitorującej, a jedynie w harmonogramie wykonywania kary wprowadzane są odpowiednie modyfikacje⁴¹.

Oczywistym jest, że można zezwolić na cofnięcie niniejszego zezwolenia w przypadkach, w których pojawią się okoliczności, które uzasadniają obawę, iż skazany w trakcie trwania zezwolenia na czasowe opuszczenie miejsca wykonywania dozoru może naruszać porządek prawny⁴².

Cofnięcie zezwolenia nie pozostaje bez konsekwencji dla skazanego, jedną z nich jest brak udzielania kolejnych zgód, jednak nie jest to najdalej idąca konsekwencja, gdyż za taką uznać należy możliwość uchylecia przez sąd zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego⁴³.

PRZERWA W WYKONYWANIU KARY

Uregulowana w art. 43q k.k.w. przerwa w wykonywaniu kary jest okresem pomiędzy „usunięciem przez podmiot dozorujący choćby jednego ze środków technicznych niezbędnych do wykonywania dozoru a ponownym założeniem lub zainstalowaniem wszystkich stosowanych środków technicznych”⁴⁴.

Ustawodawca nie uregulował czasu na jaki taka przerwa może być zarządzona. W doktrynie wskazuje się, że nie powinna ona być dłuższa niż rok⁴⁵. Umowny rok został wprowadzony w oparciu o czas trwania innych okresów, takich jak: fakultatywne odroczenie wykonania kary, fakultatywna przerwa w wykonywaniu kary czy np.: fakultatywne odroczenie wykonywania środków zabezpieczających oraz karnych⁴⁶.

W przeciwieństwie do zezwolenia na czasowe opuszczenie miejsca wykonywania dozoru, przerwa w wykonywaniu kary należy do prerogatyw sądu penitencjarnego, który może zastosować tę instytucję, jeżeli będą przemawiać za nią względy zdrowotne lub osobiste⁴⁷.

Wątpliwym pozostaje także fakt, czy instytucja ta ma zastosowanie do wszystkich typów dozoru. Jak wskazuje Kazimierz Postulski przerwa w wykonywaniu kary powinna mieć zastosowanie wyłącznie do dozoru stacjonarnego, albowiem

---

⁴¹ K. Postulski, [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, art. 43(p).

⁴² Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ K. Postulski, *Zarządzenie przerwy w wykonywaniu kary w systemie dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red.), Wrocław 2021, s. 127-128.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

organem uprawnionym do jej orzeczenia jest sąd penitencjarny, który orzeka wyłączenie w sprawach dotyczących dozoru stacjonarnego⁴⁸.

Kolejnym argumentem, który wskazuje na to, że przerwę w wykonywaniu kary można zastosować wyłącznie do dozoru elektronicznego wykonywanego w formie dozoru stacjonarnego, albowiem dozór mobilny oraz zbliżeniowy stosowany jest do środków karnych i środków zabezpieczających, a jeśli te wykonywane są poza SDE, to niemożliwe jest udzielenie przerwy w jej wykonywaniu⁴⁹.

Jak ustawodawca wskazał w art. 43q k.k.w.: „sąd może odwołać przerwę w wykonaniu kary w systemie dozoru elektronicznego w razie ustania przyczyny, dla której została zarządzona, lub w wypadku gdy skazany nie korzysta z przerwy zgodnie z celem, w jakim została zarządzona, albo rażąco narusza porządek prawny”⁵⁰.

W sytuacji, gdy przerwa zostanie odwołania z innej przyczyny, niż wskazana wyżej, sąd obligatoryjnie uchyla zezwolenie na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego⁵¹.

Przerwa zostaje zastosowana także w sytuacji technicznej, jaką jest rozwiązanie, unieważnienie lub upływanie okresu umowy z podmiotem dozoru i brak możliwości powierzenia czynności innym podmiotom⁵².

ODINSTALOWANIE REJESTRATORA STACJONARNEGO LUB NADAJNIKA

Instytucja odinstalowania rejestratora stacjonarnego lub nadajnika jest drugą z prerogatyw sądowego kuratora zawodowego dotyczącą przerw w odbywaniu kary⁵³. Z omawianą instytucją mamy do czynienia w przypadkach niecierpiących zwłoki, przede wszystkim, w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia⁵⁴. W praktyce najczęściej wykorzystywana jest w przypadku konieczności zastosowania pilnej interwencji lekarskiej po wypadkach komunikacyjnych.

Ustawodawca nie wskazał, kto może dokonać deinstalacji aparatury monitorującej – wydaje się jednak, że skoro odinstalowanie rejestratora stacjonarnego lub nadajnika stosowane jest w nagłych przypadkach, to takiej deinstalacji może dokonać każdy, po uprzednim wyrażeniu zgody przez sądowego kuratora zawodowego⁵⁵.

---

⁴⁸ K. Postulski, *Zarządzenie przerw...*, *op. cit.*, s. 125.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ J. Lachowski, *op. cit.*, art. 43r.

Ponowne zainstalowanie aparatury zarządzane jest w terminie 7 dni od udzielenia przez kuratora zgody przez sąd, jeżeli jednak okaże się, że okres 7 dni nie jest wystarczający sąd może zastosować instytucję przerwy w odbywaniu kary⁵⁶.

ŚRODKI TECHNICZNE

Środki techniczne stosowane w systemie dozoru elektronicznego zostały szczegółowo uregulowane przez rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i wymagań funkcjonalnych, jakie powinny spełniać środki techniczne służące do wykonywania dozoru elektronicznego, oraz sposobu funkcjonowania systemu komunikacyjno-monitorującego, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 marca 2019 r. zmieniające to rozporządzenie oraz art. 43f k.k.w., zgodnie z którymi środki techniczne stanowią: centrala monitorowania, system teleinformatyczny, a także nadajniki oraz rejestratory.

Centrala monitorowania jest prowadzona przez Służbę Więzienną i służy do gromadzenia, rejestrowania, przechowywania, a także przekazywania wszelkich danych dotyczących wykonywania kary⁵⁷.

System teleinformatyczny jest wykorzystywany przez podmioty do tego uprawnione, przede wszystkim: sąd, podmiot dozoru oraz sądowy kurator zawodowy, do przetwarzania wszelkich danych oraz wymiany pomiędzy nimi korespondencji⁵⁸.

Nadajnik, czyli urządzenie, które zakładane jest na nadgarstek, bądź kostkę skazanego, które przesyła wymagane sygnały wprost do urządzenia rejestrującego bądź centrali monitorującej⁵⁹.

Ostatnimi ze środków technicznych wykorzystywanych w systemie dozoru elektronicznego są rejestratory (stacjonarne, bądź przenośne), które są urządzeniami mającymi na celu rejestrację sygnałów pochodzących od nadajników i przekazywanie ich do centrali⁶⁰. Rejestratory, w zależności od ich rodzaju, mają różny zasięg:

- 1) rejestratory stacjonarne – około 100 metrów;
- 2) rejestratory przenośne – między 80 a 120 metrów⁶¹.

⁵⁶ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁵⁷ S. Lelental, *op.cit.*, art. 43f.

⁵⁸ K. Postulski, *Kodeks karny...*, art. 43f.

⁵⁹ *Ibidem*.

⁶⁰ M. Wilczyński, *op. cit.*, s. 152.

⁶¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i wymagań funkcjonalnych, jakie powinny spełniać środki techniczne służące do wykonywania dozoru elektronicznego, oraz sposobu funkcjonowania systemu komunikacyjno-monitorującego (Dz.U. poz. 797).

PODMIOTY WYKONUJĄCE DOZÓR ELEKTRONICZNY

Do wykonywania dozoru elektronicznego uprawnione są dwa podmioty. Pierwszym z nich jest podmiot, który prowadzi centralę monitorowania, którym jest podmiot dozoru lub jednostka organizacyjna, podlegająca Ministrowi Sprawiedliwości. Drugim zaś, podmiot dozoru, który wybierany jest przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie ustawy – Prawo zamówień publicznych.

Definicja podmiotu dozoru została określona wprost w art. 43g § 3 k.k.w., zgodnie z którym „podmiotem dozoru może być przedsiębiorca, instytucja państwowa, podmiot zagraniczny będący przedsiębiorcą w rozumieniu prawa kraju rejestracji i spełniający warunki do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej albo jednostka organizacyjna podległa Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowana”⁶². Do obowiązków podmiotu dozoru należy przede wszystkim:

- 1) przechowywanie wszelkich informacji dotyczących dozoru elektronicznego;
- 2) przekazywanie do sądu informacji dotyczących możliwości rozpoczęcia wykonywania dozoru elektronicznego;
- 3) zakładanie nadajników skazanemu;
- 4) przekazywanie lub instalowanie rejestratora;
- 5) kontrola działania środków technicznych;
- 6) usuwanie rejestratora bądź nadajników⁶³.

Kolejnym z obowiązków podmiotu dozoru jest usuwanie, wymiana, zakładanie czy rejestrowanie nadajnika, w sytuacjach określonych w art. 43w k.k.w., jako katalog zamknięty. Do czynności tych zaliczamy: sytuacje, w których nadajnik lub rejestrator uległ uszkodzeniu, zagrożenia zdrowia lub życia oraz sytuacje, w których Minister Sprawiedliwości wybrał inny podmiot dozoru⁶⁴.

Poza wymienionymi powyżej obowiązkami, podmiot dozoru musi także informować skazanego między innymi o sposobie działania środków technicznych czy o sposobach przeprowadzania kontroli⁶⁵.

Natomiast zadaniami podmiotu prowadzącego centralę monitorowania są:

- 1) kontrola miejsca, w którym przebywa osoba skazana;
- 2) sprawdzanie czy skazany przestrzega wszystkich swoich obowiązków;
- 3) rejestrowanie przerw w funkcjonowaniu aparatury;
- 4) wykonywanie poleceń podmiotów uprawnionych – sądu, sędziego penitencjarnego, upoważnionego sędziego oraz sądowego kuratora zawodowego⁶⁶.

⁶² Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ K. Dąbkiewicz, *op. cit.*, art. 43t.

⁶⁶ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

Obecnie za funkcjonowanie SDE odpowiada Biuro Dozoru Elektronicznego Centralnego Zarządu Służby Więziennej, w ramach którego zadania wykonują trzy zespoły: Centrala Monitorowania, Zespoły Terenowe, a także Ośrodek Główny Podmiotu Dozorującego⁶⁷.

NADZÓR NAD WYKONYWANIEM KARY W SYSTEMIE DOZORU ELEKTRONICZNEGO

Nadzór nad wykonywaniem kar w SDE sprawują sąd (w przypadku dozoru stacjonarnego, jest to sąd penitencjarny, w którego okręgu przebywa skazany, a w przypadku dozoru zbliżeniowego i mobilnego jest to sąd miejsca stałego pobytu skazanego, bądź sąd, w którego okręgu orzeczono środek zabezpieczający lub środek karny)⁶⁸.

Kolejnym organem nadzoru jest sędzia penitencjarny, do którego zadań należy kontrola działalności podmiotu dozoru, który w przypadku stwierdzenia uchybienia obowiązany jest wezwać podmiot dozoru do ich usunięcia w terminie przez siebie określonym, maksymalnie trzy miesięcznym⁶⁹.

Ostatnim z podmiotów sprawujących nadzór nad wykonywaniem kar w systemie dozoru elektronicznego jest sądowy kurator zawodowy, którego zadaniem jest możliwość zainicjowania zastosowania dozoru czy składania szeregu innych wniosków, np.: wniosku o nałożenie na konkretnego skazanego, który odbywa karę w SDE szeregu obowiązków⁷⁰.

Do zadań sądowego kuratora zawodowego należy również przeprowadzanie, na zarządzenie sądu, wywiadów środowiskowych, kontaktowanie się ze skazanym i informowanie go o wszelkich uprawnieniach czy obowiązkach⁷¹.

Kurator bardzo ściśle współpracuje ze skazanym i udziela mu pomocy w społecznej readaptacji⁷². Sądowi kuratorzy zawodowi mają również szereg prerogatyw, takich jak: zezwolenia na opuszczenie miejsca wykonywania dozoru elektronicznego, bądź wyrażenie zgody na odinstalowanie nadajnika, bądź rejestratora, w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia⁷³.

---

⁶⁷ <https://sw.gov.pl/jednostka/biuro-dozoru-elektronicznego> [dostęp: 24.01.2024 r.].

⁶⁸ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ K. Stasiak, *Rola kuratora sądowego w wykonywaniu środków penalnych w systemie dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red), Wrocław 2021, s. 159, 167.

⁷¹ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁷² K. Stasiak, *op.cit.*, s. 162.

⁷³ K. Postulski, *Kodeks karny...*, art. 43d.

UZNANIE KARY ZA WYKONANĄ

Jedną z form zakończenia wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego jest uznanie jej za wykonaną – jest to sytuacja, w której upłynął już czas, na który kara była orzeczona, jeżeli nie zostanie wcześniej uchylone zezwolenie na jej odbywanie w SDE⁷⁴.

Moment uznania kary za wykonaną, w przypadku dozoru stacjonarnego, powinien zostać oznaczony przez sąd w postanowieniu. Co ważne podczas obliczania daty zakończenia odbywania kary należy przyjąć, iż: tydzień to 7 dni, miesiąc to 30 dni, a rok to 165 dni)⁷⁵.

W przypadku dozoru mobilnego oraz zbliżeniowego nie określa się konkretnego momentu, w który ma on zostać zakończony, w takim przypadku karę należy uznać za wykonaną w dniu wydania przez sąd stosownego postanowienia o zmianie środka na inny, bądź o jego uchyleniu⁷⁶.

OBLIGATORYJNE UCHYLENIE ZEZWOLENIA NA WYKONYWANIE KARY W SYSTEMIE DOZORU ELEKTRONICZNEGO

Decyzję o obligatoryjnym uchyleniu zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego podejmuje sąd penitencjarny w przypadku wystąpienia przesłanek określonych wprost w kodeksie karnym wykonawczym.

Pierwsza przesłanka, została określona w art. 43li k.k.w. – objęcie kary wyrokiem łącznym⁷⁷. W tym przypadku właściwym do uchylenia zezwolenia jest sąd penitencjarny, w którego okręgu kara była wykonywana, który następnie obowiązany jest do poinformowania o podjętych krokach sąd, który orzekł karę łączną⁷⁸.

Druga, z omawianych przesłanek, dotyczy warunkowego przedterminowego zwolnienia i reguluje ją art. 43ln § 3 k.k.w., w tym przypadku skazany musi pamiętać jednak o tym, że jeżeli warunkowe przedterminowe zwolnienie zostanie odwołane, to będzie on musiał odbyć resztę kary na zasadach ogólnych (poza systemem dozoru elektronicznego)⁷⁹.

⁷⁴ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁷⁵ T. Kalisz, *Zakończenie wykonywania dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red.), Wrocław 2021, s. 12-13.

⁷⁶ K. Postulski, *Kodeks karny...*, art. 43za.

⁷⁷ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁷⁸ K. Postulski, *Uchylenie zezwolenia na odbycie przez skazanego kary pobawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego*, „Palestra” 2018, nr 1-2.

⁷⁹ *Ibidem*.

WZGLĘDNI OBLIGATORYJNE UCHYLENIE ZEZWOLENIA NA WYKONYWANIE KARY W SYSTEMIE DOZORU ELEKTRONICZNEGO

Przesłanki względnie obligatoryjnego uchylenia zezwolenia na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego zostały uregulowane w art. 43zaa § 1 k.k.w.⁸⁰.

Pierwszą z tych przesłanek jest sytuacja, w której skazany nie zgłosi podmiotowi dozoruującemu swojej gotowości do zainstalowania aparatury, bądź kiedy uchyli on się od jej zainstalowania – termin, w którym skazany musi wykazać gotowość wynosi 24 godziny od ogłoszenia lub doręczenia mu postanowienia sądu, bądź od opuszczenia przez niego zakładu karnego⁸¹.

Kolejną z przesłanek odnosi się do sytuacji naruszenia przez skazanego porządku prawnego, przez co w szczególności należy rozumieć popełnienie przez niego innego przestępstwa, bądź uchylenie się od wykonania orzeczonych przez sąd środków⁸². Zdaniem Kazimierza Postulskiego naruszenie porządku prawnego należy rozumieć jako „zachowanie skazanego wbrew nakazom lub zakazom prawa karnego (popełnienie przestępstwa), popełnienie wykroczenia, a także postępowanie wbrew regułom, których przestrzeganie mieści się w granicach zadań i celów, które prawo karne wiąże między innymi z taką instytucją, jak system dozoru elektronicznego”⁸³.

Ostatnią z przesłanek względnie obligatoryjnego uchylenia zezwolenia jest sytuacja umieszczenia skazanego w zakładzie karnym w związku z zastosowaniem wobec niego instytucji tymczasowego aresztowania lub osadzeniem go tam w wyniku zakończenia postępowania w innej sprawie⁸⁴.

Omówione powyżej przesłanki są względnie obligatoryjne, ponieważ sąd w wyjątkowych przypadkach, które usprawiedliwione zostały szczególnymi okolicznościami uprawniony jest do odstąpienia od uchylenia zezwolenia na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego⁸⁵.

FAKULTATYWNE UCHYLENIE ZEZWOLENIA NA WYKONYWANIE KARY W SYSTEMIE DOZORU ELEKTRONICZNEGO

Sąd penitencjarny może uchylić zezwolenie na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego, w sytuacji gdy skazany po skorzystaniu z zezwolenia na opuszczenie miejsca wykonywania dozoru na to miejsce nie powróci w wyznaczonym czasie⁸⁶.

---

⁸⁰ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁸¹ T. Kalisz, *op.cit.*, s. 15.

⁸² Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁸³ K. Postulski, *Uchylenie zezwolenia...*

⁸⁴ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.

⁸⁵ *Ibidem*.

⁸⁶ *Ibidem*.

Wraz z podjęciem takiej decyzji sąd obowiązany jest do wskazania okresów, które należy zaliczyć na poczet wykonanej już kary, a także do nakazania doprowadzenia skazanego do zakładu karnego⁸⁷.

Uchylenia zezwolenia na wykonywanie kary w SDE co do zasady uniemożliwia ponowne wyrażenie zgody, jedynym wyjątkiem jest sytuacja, w której pojawią się nowe, wcześniej nie znane okoliczności⁸⁸.

DANE STATYSTYCZNE

Od momentu wprowadzenia do polskiego systemu prawnego systemu dozoru elektronicznego do końca 2021 r. karę odbyło w nim 128 608 skazanych⁸⁹. Z roku na rok liczba osób ubiegających się o możliwość odbycia kary w systemie dozoru elektronicznego rośnie, największy wzrost zanotowano w 2011 r., kiedy to ze względu na odbywające się rok później w Polsce i w Ukrainie piłkarskie EURO 2012 do systemu dozoru elektronicznego wprowadzono „zakazy stadionowe”⁹⁰.

Następnie, w 2015 r., czyli w momencie włączenia instytucji dozoru elektronicznego do kodeksu karnego wykonawczego i wyłączenia możliwości odbywania w tym systemie kary pozbawienia wolności znacznie zmalało zainteresowanie omówioną instytucją, dlatego też rok później postanowiono przywrócić możliwość wykonywania w systemie dozoru elektronicznego kary pozbawienia wolności⁹¹.

Najczęściej SDE orzekany jest w apelacjach Katowickiej, Wrocławskiej oraz Lubelskiej, natomiast najrzadziej w apelacjach Rzeszowskiej, Szczecińskiej i Warszawskiej⁹². Najwięcej osób odbywających karę w tym systemie, to osoby pomiędzy 35 a 37 rokiem życia, natomiast najmniej pow. 74 lat oraz pomiędzy 17 a 19 rokiem życia⁹³. Ponad 90% skazanych wykonujących karę w systemie dozoru elektronicznego to mężczyźni⁹⁴.

W grudniu 2021 r. w systemie dozoru elektronicznego dostępnych było 8000 miejsc, z czego zajętych było ponad 7 tysięcy, co stanowi 88,8% wykorzystania systemu.

ZAKOŃCZENIE

Dozór elektroniczny, czyli kontrola zachowania skazanego poprzez przeznaczone do tego środki techniczne, jest wolnościowym sposobem wykonywania kar

---

⁸⁷ T. Kalisz, *op.cit.*, s. 19.

⁸⁸ *Ibidem*.

⁸⁹ <https://sw.gov.pl/jednostka/biuro-dozoru-elektronicznego> [dostęp: 26.01.2024 r.].

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ *Ibidem*.

⁹² *Ibidem*.

⁹³ *Ibidem*.

⁹⁴ *Ibidem*.

izolacyjnych oraz nie izolacyjnych. Omawianą instytucję reguluje kodeks karny wykonawczy, który wskazuje, że może ona być zastosowana po spełnieniu szeregu przesłanek.

Stosowanie tego systemu niesie za sobą wiele zalet. Pierwszą z nich są znacznie niższe koszty jego zastosowania w porównaniu z osadzeniem skazanego w zakładzie karnym. Dzięki SDE skazany nie jest odizolowywany od społeczeństwa i ma możliwość dalszego wykonywania pracy lub nauki.

System dozoru elektronicznego posiada także wiele wad. Podstawową z nich jest brak odizolowania skazanego od społeczeństwa, co może wpływać na pogłębianie jego uzależnień czy powrót do przestępczości.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557).

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz.U. z 2007 r. Nr 191, poz. 1366).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i wymagań funkcjonalnych, jakie powinny spełniać środki techniczne służące do wykonywania dozoru elektronicznego, oraz sposobu funkcjonowania systemu komunikacyjno-monitorującego (Dz.U. z 2015 r. poz. 797).

Literatura

Bachurska B., *Obowiązki skazanego, wobec którego wykonywany jest dozór elektroniczny*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza” 2020, z. 112.

Daniel K., *System dozoru elektronicznego w Polsce – praktyka stosowania*, „Security, Economy & Law” 2019, nr 1.

Dąbkiewicz K., [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, LEX/el. 2020, art. 43(m), art. 43(n).

Fila K., *Środek zapobiegawczy w postaci dozoru elektronicznego jako postulat de lege ferenda*, „Palestra” 2018, nr 10.

Kalisz T., *Zakończenie wykonywania dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red.), Wrocław 2021.

Kwieciński A., *Wybrane zagadnienia związane z rozpoczęciem dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red.), Wrocław 2021.

Lachowski J. (red.), *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis.

Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2020, Legalis.

Mamak K., *Dozór elektroniczny – rozważania na tle kary pozbawienia wolności, kary ograniczenia wolności oraz przestępstwa samo uwolnienia (art. 242 § 1 k.k.)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, z. 3.

Mrozek K., Sitnik K., *Przesłanki wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2011, nr 4.

Nowacki Z., *Zastosowanie penitencjarne systemu dozoru elektronicznego w ocenie skazanych*, „Humanistyczne Zeszyty Naukowe – Prawa Człowieka” 2017, nr 1 (20).

Postulski K., [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017.

System dozoru elektronicznego w prawie karnym wykonawczym Rzeczypospolitej Polskiej

Postulski K., *Uchylenie zezwolenia na odbycie przez skazanego kary pobawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego*, „Palestra” 2018, nr 1-2.

Postulski K., *Zarządzenie przerwy w wykonywaniu kary w systemie dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red.), Wrocław 2021.

Stasiak K., *Rola kuratora sądowego w wykonywaniu środków penalnych w systemie dozoru elektronicznego*, [w:] *Dziesięć lat funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce*, A. Kwieciński (red.), Wrocław 2021.

Ważny A., *Praktyczne aspekty ustawy o dozorcze elektronicznym*, „Prawo w działaniu. Sprawy karne” 2011, nr 11.

Wilczyński M., *Wymiar resocjalizacyjny systemu dozoru elektronicznego jako alternatywy dla kary pozbawienia wolności*, „Horyzonty Polityki” 2021, t. 12, nr 38.

Orzecznictwo

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11.12.2018 r., II AKz w 972/18.

Electronic surveillance system in the executive criminal law of the Republic of Poland

Summary

The subject of this article is the issue of electronic surveillance, which is more and more often used in Polish executive criminal law. It is a good institution both for the Polish prison system, because it significantly reduces the population of prisons, and on the other hand, also for convicts, because thanks to the electronic monitoring system, they can serve their sentences at liberty without losing contact with their families. The paper discusses the history of the institution, legal regulations, statistics, as well as the most important advantages and disadvantages of the electronic surveillance system.

Keywords: SDE, electronic surveillance system, electronic surveillance, surveillance entity, monitoring apparatus

